

MATEMATIKA 1 – rješenja četvrte zadaće
2020./2021.

1. ($4 = 2 + 2$) Zadani su vektori

$$\vec{a} = [1, 0, -1] \quad \text{i} \quad \vec{b} = [1, 2, 3].$$

Izračunajte:

(a) $(\vec{a} \cdot \vec{b}) (\vec{a} \times \vec{b} - \vec{b} \times \vec{a})$

(b) $\vec{a} \times ((\vec{a} + \vec{b}) \times \vec{b})$.

Rješenje. Imamo

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = [1, 0, -1] \cdot [1, 2, 3] = 1 \cdot 1 + 0 \cdot 2 - 1 \cdot 3 = -2 \quad (1)$$

i

$$\vec{a} \times \vec{b} = \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ 1 & 0 & -1 \\ 1 & 2 & 3 \end{vmatrix} = [2, -4, 2]. \quad (2)$$

(a) Imamo

$$\begin{aligned} (\vec{a} \cdot \vec{b}) (\vec{a} \times \vec{b} - \vec{b} \times \vec{a}) &= (\vec{a} \cdot \vec{b}) (\vec{a} \times \vec{b} + \vec{a} \times \vec{b}) \\ &= 2 (\vec{a} \cdot \vec{b}) (\vec{a} \times \vec{b}) \\ &\stackrel{(1),(2)}{=} 2(-2)[2, -4, 2] \\ &= [-8, 16, -8]. \end{aligned}$$

(b) Imamo

$$\begin{aligned} \vec{a} \times ((\vec{a} + \vec{b}) \times \vec{b}) &= \vec{a} \times (\vec{a} \times \vec{b} + \vec{b} \times \vec{b}) \\ &= \vec{a} \times (\vec{a} \times \vec{b} + \vec{0}) \\ &= \vec{a} \times (\vec{a} \times \vec{b}) \\ &\stackrel{(2)}{=} [1, 0, -1] \times [2, -4, 2] \\ &= \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ 1 & 0 & -1 \\ 2 & -4 & 2 \end{vmatrix} \\ &= [-4, -4, -4]. \end{aligned}$$

2. (2) Neka je $\{\vec{a}, \vec{b}, \vec{c}\}$ baza prostora V^3 sa sljedećim svojstvima:

$$|\vec{a}| = |\vec{b}| = |\vec{c}| = 1, \quad \alpha := \angle(\vec{b}, \vec{c}) = \frac{\pi}{2}, \quad \beta := \angle(\vec{c}, \vec{a}) = \frac{\pi}{2}, \quad \gamma := \angle(\vec{a}, \vec{b}) = \frac{\pi}{6}.$$

Izračunajte

$$\angle(\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}, \vec{a} + \vec{b} - \vec{c}).$$

Rješenje. Imamo

$$\begin{aligned} \vec{a} \cdot \vec{b} &= |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \cos \gamma = 1 \cdot 1 \cdot \cos \frac{\pi}{6} = \frac{\sqrt{3}}{2}, \\ \vec{a} \cdot \vec{c} &= |\vec{a}| \cdot |\vec{c}| \cdot \cos \beta = 1 \cdot 1 \cdot \cos \frac{\pi}{2} = 0, \\ \vec{b} \cdot \vec{c} &= |\vec{b}| \cdot |\vec{c}| \cdot \cos \alpha = 1 \cdot 1 \cdot \cos \frac{\pi}{2} = 0. \end{aligned} \tag{3}$$

Dakle,

$$\begin{aligned} \cos \angle(\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}, \vec{a} + \vec{b} - \vec{c}) &= \frac{(\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}) \cdot (\vec{a} + \vec{b} - \vec{c})}{|\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}| \cdot |\vec{a} + \vec{b} - \vec{c}|} \\ &= \frac{1 + \sqrt{3}}{\sqrt{3 + \sqrt{3}} \cdot \sqrt{3 + \sqrt{3}}} = \frac{1 + \sqrt{3}}{3 + \sqrt{3}} = \frac{1 + \sqrt{3}}{\sqrt{3}(1 + \sqrt{3})} = \frac{1}{\sqrt{3}}, \end{aligned} \tag{4}$$

pri čemu smo u drugoj jednakosti iskoristili da vrijedi:

- $(\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}) \cdot (\vec{a} + \vec{b} - \vec{c}) = |\vec{a}|^2 + |\vec{b}|^2 - |\vec{c}|^2 + 2\vec{a} \cdot \vec{b} \stackrel{(3)}{=} 1 + \sqrt{3}$
- $|\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}| = \sqrt{(\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}) \cdot (\vec{a} + \vec{b} + \vec{c})}$
 $= \sqrt{|\vec{a}|^2 + |\vec{b}|^2 + |\vec{c}|^2 + 2(\vec{a} \cdot \vec{b} + \vec{a} \cdot \vec{c} + \vec{b} \cdot \vec{c})}$
 $\stackrel{(3)}{=} \sqrt{3 + \sqrt{3}}$
- $|\vec{a} + \vec{b} - \vec{c}| = \sqrt{(\vec{a} + \vec{b} - \vec{c}) \cdot (\vec{a} + \vec{b} - \vec{c})}$
 $= \sqrt{|\vec{a}|^2 + |\vec{b}|^2 + |\vec{c}|^2 + 2(\vec{a} \cdot \vec{b} - \vec{a} \cdot \vec{c} - \vec{b} \cdot \vec{c})}$
 $\stackrel{(3)}{=} \sqrt{3 + \sqrt{3}}.$

Iz (4) vidimo da je

$$\angle(\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}, \vec{a} + \vec{b} - \vec{c}) = \arccos \frac{1}{\sqrt{3}}.$$

3. (2) Odredite kanonski oblik jednadžbe ravnine π koja ne siječe z -os ni x -os i prolazi točkom $T = (e, \pi, e - \pi)$.

Rješenje. Kako π ne siječe z -os ni x -os, paralelna je s njima, pa onda i s cijelom ravninom koju one razapinju, a to je xz -ravnina. Dakle, $\vec{n}_\pi \parallel \vec{n}_{xz} \parallel [0, 1, 0]$ pa možemo staviti $\vec{n}_\pi = [0, 1, 0]$.

Sad uvrštavanjem podataka $[A, B, C] = \vec{n}_\pi = [0, 1, 0]$ i $(x_0, y_0, z_0) = T = (e, \pi, e - \pi)$ u jednadžbu

$$A(x - x_0) + B(y - y_0) + C(z - z_0) = 0$$

ravnine kroz točku (x_0, y_0, z_0) s vektorom normale $[A, B, C]$ dobivamo da je kanonski oblik jednadžbe ravnine π dan sa

$$\pi \dots y = \pi.$$

4. (2) Odredite kanonski oblik jednadžbe pravca p koji je okomit na pravce

$$q_1 \dots \frac{x-1}{1} = \frac{y-1}{2} = \frac{z-3}{0} \quad \text{i} \quad q_2 \dots \frac{x-6}{2} = \frac{y-1}{2} = \frac{z-3}{0}$$

i prolazi njihovim sjecištem.

Rješenje. Kako je $p \perp q_1, q_2$, vrijedi $\vec{s}_p \perp \vec{s}_{q_1}, \vec{s}_{q_2}$ pa je

$$\vec{s}_p \parallel \vec{s}_{q_1} \times \vec{s}_{q_2} = \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ 1 & 2 & 0 \\ 2 & 2 & 0 \end{vmatrix} = [0, 0, -2],$$

dakle možemo staviti npr. $\vec{s}_p = -\frac{1}{2}[0, 0, -2] = [0, 0, 1]$.

Sjecište pravaca q_1 i q_2 je točka $S = (x, y, z) \in \mathbb{R}^3$ koja zadovoljava (parametarsku) jednadžbu i od q_1 i od q_2 , tj. koja zadovoljava sustav

$$\begin{cases} x = t + 1 = 2s + 6 \\ y = 2t + 1 = 2s + 1 \\ z = 3 \end{cases} \quad \text{za neke } s, t \in \mathbb{R}.$$

Jedino je rješenje ovog sustava točka $(x, y, z) = (-4, -9, 3)$ (za $s = t = -5$), dakle $S = (-4, -9, 3)$.

Sad uvrštavanjem podataka $[a, b, c] = \vec{s}_p = [0, 0, 1]$ i $(x_0, y_0, z_0) = S = (-4, -9, 3)$ u formulu

$$\frac{x-x_0}{a} = \frac{y-y_0}{b} = \frac{z-z_0}{c}$$

za kanonski oblik jednadžbe pravca p kroz točku (x_0, y_0, z_0) s vektorom smjera $[a, b, c]$ dobivamo da je kanonski oblik jednadžbe pravca p dan sa

$$p \dots \frac{x+4}{0} = \frac{y+9}{0} = \frac{z-3}{1}.$$